

Lunds universitet
Statsvetenskapliga institutionen

STVA22
vt 2014
Handledare: Sarah Schulman

Spanien, ett land i disharmoni

En fallstudie av fördelarna med federalism

Madeleine Anderberg, Martin Lindahl & Alma Källén

Abstract

I följande undersökning ämnar vi titta närmare på problematiken kring konfliktlinjerna i Spanien som rör frågan om självständighet. De rikare regionerna i Spanien driver en önskan om mer autonomi och i de allvarligaste fallen; påtryckningar om självständighet. Vi undersöker vilka effekter en övergång till federalism skulle få för Spanien. Vår empiri består av kurslitteratur och artiklar ur nationella spanska tidningar. Litteraturen är skriven av förespråkare av federalism. De primära teorier som ligger till grund för våra argument är hämtade från Arend Lijphart, en världsberömd statsvetare från Nederländerna som specialiserat sig på jämförande politik, samt Nancy Bermeo, professor i politik och internationella relationer. Artiklarna har givit oss en tydlig förståelse för hur diskussionen har förts ur både förespråkare och opponenter perspektiv i Spanien. Vi gör en så kallad fallstudie på Spanien där vi för en hypotes om att en övergång till federalism kan bidra till ett mer harmoniskt samhälle med mindre konflikter och motsättningar mellan regioner och centralmakten. Diskussionen kring detta har länge varit aktuell och idag finns ingen given lösning på problematiken. För att styrka våra argument har vi även valt att studera två skuggfall av två välfungerade federationer i Europa, Schweiz och Tyskland. Dessa har gett undersökningen en djupare förståelse och en bredare empiri för analysen. Det vi slutligen kommit fram till är att federalism har möjligheten att tillfredsställa regionernas behov av självbestämmande och därmed reducera separatistiska rörelser.

Nyckelord: Federalism, konfliktlinjer, Spanien

Antal ord: 8318

Innehållsförteckning

1.0 Inledning	4
1.1 Frågeställning.....	4
2.0 Definitioner	5
2.1 Definition av <i>demokrati</i>	5
2.2 Definition av <i>federalism</i>	5
2.3 Definition av <i>federala stater</i>	6
2.4 Tabell 10.1	7
2.5 Definition av <i>separatister</i>	8
2.6 Definition av <i>konflikter</i>	8
2.7 Definition av <i>konfliktlinjer</i>	9
3.0 Metod och material	9
3.1 Källkritik.....	11
4.0 Teori	12
4.1 Är Spanien en federation?.....	14
4.2 Hypotes	14
4.3 Kontemporära hypoteser	14
5.0 Empiri	15
5.1 Bakgrund till Spanien och rådande konfliktlinjer	15
5.2 Stöd för federalism i Spanien.....	17
5.3 Ekonomi.....	19
6.0 Diskussion	20
6.1 Framgångsrika federationer	20
6.2 EU - en variant av federalism	21
7.0 Slutdiskussion	22
8.0 Slutsats	26
9.0 Källförteckning	28
9.1 Primärmaterial	28
9.2 Sekundärmaterial.....	29

1.0 Inledning

Till följd av den djupa ekonomiska kris som lamslog stora delar av Europas banker år 2008 sattes Spaniens ekonomi i obalans och lämnade efter sig hög arbetslöshet, kraftiga skulder och ökade spänningar inom landet. Katalonien, en av Spaniens mest ekonomiskt framgångsrika region, har reagerat starkt på krisen. Befolkningen i regionen visar stort missnöje över att betala skatter till Madrid och den spanska statskassan då de hävdar att det enbart missgynnar regionen som i dagsläget bidrar med cirka 150 miljarder kronor netto till övriga landet (Sveriges Radio, 2013). Detta har kulminerat i att Kataloniens president Artur Mas i december 2013 utlyste att ett val ska hållas om Kataloniens självständighet i november i år 2014 (Sveriges Radio, 2013). Den senaste utvecklingen har således attraherat mycket uppmärksamhet från nationell och internationell media.

Spaniens dilemma har fångat vårt intresse och vi vill genom denna studie utveckla förståelsen för hur stater styrs. Vi finner att kurslitteraturen som berör just konflikter mellan regioner är användbar och ger oss en tydlig förförståelse om det idag aktuella ämnet. Det råder en viss oenighet kring hur Spaniens statskick ska klassificeras, samt om en eventuell övergång till federation skulle pacificera konfliktlinjerna, där forskare, politiker och författare har delade meningar. Trots att diskussionen kring en övergång mot federalism har varit het så pass länge står politikerna fortfarande och stampar i samma hål. Vissa talar för en övergång mot federalism, medan andra förespråkar en enhetsstat. Konflikterna mellan region och stat är ett tydligt och eskalerande problem, än dock sker ingen klar förändring mot någon förbättring. Vad är det som händer i Spanien, vad säger de olika sidorna, och varför?

1.1 Frågeställning

Hur kan en övergång till federalism motverka konfliktlinjer i en demokratisk enhetsstat? Skulle detta kunna vara en möjlig väg att gå för att minska konfliktlinjer och motsättningar mellan regioner i ett land som Spanien?

Den första frågan i vår frågeställning är uppsatsens huvudsakliga fokus medan följdfrågan således leder oss in på vårt forskningsområde, Spanien.

2.0 Definitioner

2.1 Definition av *demokrati*

Då Spanien är en *demokratisk* enhetsstat anser vi det väsentligt att definiera begreppet *demokrati*. Eftersom vi i vår frågeställning och undersökning kommer studera Spanien och hur en eventuell övergång till federalism kan påverka landet anser vi att en definition av begreppet demokrati är nödvändig för vidare förståelse. Den allmänna definitionen av demokrati kan tyckas vara tydlig. Vi upptäckte dock att det inte finns någon självklar och given avgränsning. I ett hav av definitioner, har vi valt att utgå från Arend Lijphart i vår undersökning. Arend Lijphart är en världsberömd statsvetare från Nederländerna som bland annat har specialiserat sig på jämförande politik. Hans bok "*Patterns of democracy, Government Forms and Performance in Thirty-Six Countries*" ligger till grund för våra valda teorier och vår undersökning. Lijphart utgår från den mest fundamentala definitionen av demokrati "folkstyre", det vill säga styre av eller genom folket. Hans definition bygger även på president Abraham Lincoln's kända uttalande om att demokrati inte enbart är representation *av* folket utan även *för* folket och således ett styre som stämmer överens med folkets preferenser (Lijphart, 2012:1). Vidare i vår undersökning är det alltså Lijpharts benämning av demokrati vi använder oss av och hänvisar till.

2.2 Definition av *federalism*

För att kunna undersöka och dra slutsatser av fördelarna med en federation är definitionen av federalism även av vikt att tydliggöra. Forskare på ämnet utgår från egna definitioner i sina forskningsarbeten, vilket kan leda till varierande utfall. Det förekommer således stor variation av definitioner i litteraturen för ämnet. Enligt Lijphart finns dock en tydlig överenskommelse på de mest basala punkterna för federalism: "En garanterad uppdelning av makt mellan central och regional nivå" (Lijphart, 2012:175). Det är nödvändigt att utgå från en tydligt vald definition genomgående under arbetets gång. Nedan följer två forskares olika definitioner av federalism.

- "Federalism is a political organization in which the activities of government are divided between regional governments and a central government in such a way that each kind

of government has some activities on which it makes final decisions” (Riker, 1975: 101).

- “. . . there is a layer of institutions between a state’s center and its localities, when this layer of institutions features its own leaders and representative bodies, and when those leaders and bodies share decision-making power with the center” (Bermeo, 2002: 98).

Då vi i vår undersökning framför allt kommer att utgå från Arend Lijpharts definition av demokrati har vi även valt att utgå från hans definition av federalism. Lijphart baserar sin uppfattning av federalism på William Rikers definition från 1975. Det vill säga “en politisk organisation där makten är uppdelad mellan regional och centralt styre och där varje styre har befogenhet till att enskilt besluta om vissa angelägenheter”.

2.3 Definition av *federala stater*

För att ett land officiellt ska benämnas som en federation krävs det att landet uppfyller vissa kriterier som ligger till grund för en etablerad federation. Ofta har en federation ett tvåkammerssystem med en stark kammare som representerar varje region, en stark författning som är svår att ändra och en högsta domstol som kan pröva och skydda författningen (Lijphart, 2012:176-77).

Även om många länder uppfyller kriterier för federalism kan det ibland vara problematiskt att kategorisera ett land som en fullfjädrad federal stat. Spanien har till exempel autonoma regioner med viss självbestämmande makt över exempelvis skatterna. Än dock klassas landet inte helt som en federation. En del forskare hänvisar således till en intermediär kategori för demokratier som varken kan klassas som enhetsstater eller en utpräglad federation. Arend Lijphart kallar dessa för semifederala stater. Således konstruerar han en tabell över trettiosex demokratier där de antingen är *federal* (federala) och *decentralized* (decentraliserade) eller *federal* och *centralized* (centraliserade), eller som han kallar det *semifederal* (semifederal). Tabellen utgörs av en skala från 1 till 5 där 1 står för demokratier som är centraliserade enhetsstater, medan 5 står för demokratier som är federala. Spanien har Lijphart placerat på

skala 3 där han menar att Spanien är ett svårdefinierat land med inslag av federala drag men ännu ej en uttalad federation på grund av viss centralisering¹ (Lijphart, 2012:178-79).

2.4 Tabell 10.1

Degrees of federalism and decentralization in thirty-six democracies 1945-2010.

Federal and decentralized [5.0]

Australia	Switzerland	(Belgium after 1993)
Canada	United States	
Germany		

Federal and centralized [4.0]

Argentina [4.5]

Austria [4.5]

India [4.5]

Semifederal [3.0]

Israel	Spain	Belgium [3.5]
Netherlands		(Belgium before 1993)

Unitary and decentralized [2.0]

Denmark	Norway	(United Kingdom after 1998)
Finland	Sweden	

Japan

Unitary and centralized [1.0]

Bahamas	Jamaica	France [1.3]
Barbados	Luxemburg	Italy [1.3]
Botswana	Malta	Korea [1.5]
Costa Rica	Mauritius	Trinidad [1.3]
Greece	New Zealand	United Kingdom [1.2]
Iceland	Portugal	(United Kingdom before 1998)
Ireland	Uruguay	

¹ Ett sätt att mäta centralisering är att mäta centralstatens resurser som skatteinkomster. I en ickecentral stat har skatten samlats i regionen och inte till den centrala regeringen (Lijphart, 2012:182). Motsatsen, det vill säga att alla skattepengar skulle samlas av regionerna istället, behöver inte betyda att den aktuella regionen har någon makt, då centralmakten fortfarande besitter legitimiteten att föra skattepolitiken (Jonathan Rowden, 2004:484-85).

Note: The indexes federalism are in square brackets.

(Tabell hämtad från Lijphart, Arend, 2012. Patterns of Democracy. Government Forms and Performance in 36 countries. 2nd ed. New Haven: Yale University Press. sida.178)

2.5 Definition av separatister

Ett återkommande ord som vi kommer återkoppla till under arbetets gång är ordet "separatist". Det är inte helt tydligt vad ordet innebär och därför väljer vi att förklara vår definition av ordet för att underlätta läsningen. Separatister är benämningen på en grupp som blivit en allt större politisk rörelse i Katalonien. Den grundläggande definitionen från Nationalencyklopedin säger: "strävan efter frigörelse ur statsbildning för ett geografiskt område med i allmänhet etniska, språkliga, kulturella och ekonomiska särdrag" (Nationalencyklopedin, Separatism, 2014).

2.6 Definition av konflikter

Innan vi gör en analys av tänkbara åtgärder för att reducera problematiken kring konfliktlinjer och spänningarna i Spanien är en definiering och exemplifiering av dessa begrepp nödvändigt. Vad menar vi med konflikter och konfliktlinjer? Hur kan en konfliktlinje beskrivas? Inom vilka områden hittar vi dessa konfliktlinjer och spänningar i Spanien?

Enligt Nationalencyklopedin (NE) är synonymer till konflikt "sammanstöta" eller "råka i strid". Närmare bestämt är den vidare förklaringen av en konflikt "en motsättning som kräver lösning". Det förekommer konflikter på olika nivåer med varierande utfall. Krig mellan stater, motsättningar mellan politiska partier, konflikter mellan människor eller mellan medborgare och en stat är exempel på typiska konflikter. Enligt NE uppstår konflikter generellt när två eller flera parter vid samma tidpunkt eftersträvar resurser som inte rättvist går att allokera. Vidare innebär detta att konflikter uppstår när resurser inte är tillräckliga för att tillgodose alla parterns önskemål. Det kan exempelvis handla om ekonomiska resurser som inte är tillräckliga eller delbara i den mån som efterfrågas. En konflikt är uppenbar när parterna aktivt handlar för att uppnå sina mål, detta i utspel av exempelvis strejk, våldsaktioner och protester (Nationalencyklopedin, Konflikt, 2014).

Vidare leder detta oss in på att studera hur konfliktlinjerna ser ut i Spanien med fokus på Kataloniens önskan om självständighet.

2.7 Definition av konfliktlinjer

Vi har valt att använda oss av vår kurslitteraturs begrepps definition av konfliktlinjer i vår undersökning. Enligt Seymour Martin Lipset och Stein Rokkan som litteraturen hänvisar till innebär konfliktlinjer en social delning, som uppstår när grupper skiljs åt genom karaktäristiska sociala strukturer till exempel genom status, jobb, etnicitet och religion. Ett grundläggande kriterium är att de inblandade grupperna måste vara medvetna om deras tillhörighet och således agera enligt de tillhörande principerna som medföljer respektive grupp. Denna kollektiva identitet är viktig eftersom den uppehåller konflikten. Det innebär i sin tur att gruppens vilja behöver verkställas genom en organisation, ett institutionellt verktyg för att aktiv, och med slagkraft, uttrycka sin vilja. Livslängden på konfliktlinjen beror på den organiserade verksamhetens skick samt samhällets utveckling. Skiljaktigheterna kan med tiden ebba ut i samband med förändringar i samhället (Gallagher m.fl. 2011:280).

3.0 Metod och material

I vår undersökning utför vi en traditionell fallstudie på Spanien. Vi studerar landet som det är i dagsläget, som enhetsstat med inhemska konfliktlinjer, för att vidare föreställa oss ett Spanien som en federal stat för att se om landets situation genom detta kan förbättras (Esaiasson m.fl. 2012:109). Syftet är att upptäcka eventuella samband mellan federalism och minskade konfliktlinjer mellan regionerna inom landet. Vi har alltså två olika variabler, federalism och konfliktlinjer, som utgångsläge och en hypotes där vi menar att det finns ett samband mellan dessa variabler där vi antar att federalism motverkar konfliktlinjerna (Esaiasson m.fl. 2012:67).

Ur ett statsvetenskapligt perspektiv är Spanien ett intressant fall att studera. Trots att diskussionen kring en övergång mot federalism varit intensiv så pass länge är politikernas splittrade argument fortfarande densamma utan vidare resultat. Vissa talar för en övergång mot federalism, medan andra förespråkar en enhetsstat. Konfliktlinjerna mellan regionerna är ett tydligt och eskalerande problem, än dock sker ingen klar förändring mot någon förbättring. Vad är det som händer i Spanien, vad säger de olika sidorna, och varför? Detta är vi intresserade av att undersöka. Det är ett flertal forskare som de senaste åren och än idag

försöker att utreda och göra vetenskapliga studier kring ämnet där just denna typ av frågor som vi studerar berörs. Det finns följaktligen en mängd användbar information att hämta och analysera. Utifrån kursen vi de senaste månaderna har studerat "*Hur stater styrs*" anser vi också att vårt uppsatsämne är relevant och väl tillämpningsbart för vår tidigare angivna kurslitteratur med dess teorier och hypoteser. Vi ville kunna utgå ifrån tydliga teorier som vi tidigare under vårterminen på nära håll granskat och satt oss in i. Dessa gav oss inspiration till ämnet vi valt och hjälper oss i vår uppsats att föra en egen hypotes och vidare analys. Med detta i tankarna var Spanien i stort sätt ett givet land att göra vår fallstudie på. Landets unika samhällsstruktur och situation ger oss en stor möjlighet att utföra denna uppsats inom kursens angivna ramar och egna intressen. Vårt material är sekundärt material så som statsvetenskaplig litteratur med teorier kring ämnet federalism men också nationella spanska tidningsartiklar som omfattande skildrar hur debatten kring federalism har diskuterats tidigare och även hur det diskuteras idag. Tidningsartiklarna ska precisera själva konfliktlinjerna mellan centralmakten och Katalonien. Det vi studerar är var problemet ligger och vad för argument som separatisterna och centralmakten använder sig av. Vi kommer leta efter uttalanden från politiker, parlamentsledamöter och andra aktuella personer i artiklarna. Vi har på egen hand översatt tidningarna från spanska till svenska.

För att hitta relevanta tidningar och artiklar gjorde vi en genomarbetad sökning både på Internet och på bibliotek. Sökorden vi använde var *cataluna*, *politica* och *independencia*. Vi sökte på *cataluna* eftersom vårt uppsatsämne berör denna region, *politica* för att hitta politiska uttalanden och aktioner, samt *independencia* eftersom det är ett återkommande nyckelord hos självständighetsförespråkarna och deras huvudsakliga ändamål och det som hela den senaste politiska debatten handlar om. Detta gav oss användbara träffar på länkar till spanska tidningsartiklar, intervjuer och uttalanden från spanska aktörer. Till följd av detta konstaterade vi att Spaniens nationella tidningar var högst relevant för vår undersökning och valde således ut tre av landets största tidningar. De tre tidningarna har alla egna politiska agendor från olika ideologiska spektrum. Tidningarna heter *ABC.es*, *El Pais* och *El mundo*, alla från Madrid. *ABC* är konservativ och rojalistisk. *El Pais* är socialdemokratisk medan *El Mundo* är liberal. Influenserna var vi väl medvetna om. Vi tog från början avstånd från opinionsbaserade artiklar och fokuserade mest på sakliga redogörelser av händelseförloppet i den politiska arenan mellan centralmakten och Katalonien. Därtill tillkom uttalanden från experter och politisk retorik i nyhetsartiklarna, som tidningarna har möjlighet att inkludera eller exkludera för att hålla sig i linje med sina politiska preferenser. Vi beslöt att två artiklar

från varje tidning borde räcka för att alla tidningarnas perspektiv skulle bli lika representerade.

Analysenheterna för vår studie är avgränsat till i huvudsak Spanien men vi ämnar även att ge exempel på fall med uttalade federala system i Europa som till exempel Schweiz och Tyskland. För att kunna genomföra vår studie har vi valt att, förutom spanska artiklar och tidningar, använda oss av vår kurslitteratur som vi nämner ovan. I huvudsak kommer vi utgå ifrån teorier ur boken *“Patterns of democracy, Government Forms and Performance in Thirty-Six Countries”* skriven av Arend Lijphart, boken *“Representative government in modern Europe”* skriven av Michael Gallagher, Michael Laver och Peter Mair och artikeln *“A New look at federalism: The import of institutions”* skriven av Nancy Bermeo. Våra val av källor har givit oss mycket användbar empiri och forskning på ämnet. Vi upplever att artiklarna från de nationella tidningarna har varit till stor fördel för vår studie. De har givit oss en klar överblick över hur argumentationen kring federalism i Spanien ser ut. På detta sätt får vi en tydlig förståelse för hur Spaniens samhällsstruktur ser ut och en god grund för vår senare analys.

3.1 Källkritik

Materialet vi använder i vår undersökning anser vi ha valt ut med noga övervägning. Litteraturen innehåller väl etablerade teorier och tidningarna är tre av Spaniens största tidningar, med omfattande information om det nuvarande läget. Vi är dock medvetna om de svagheter som råder. Då alla tre tidningar har sitt säte i samma stad finns en risk att informationen är vinklad. Samtidigt är dessa tidningar landets tre största och således därför vi valt att använda oss av dem då vi inte enbart är ute efter objektiv information. Ett alternativ hade varit att ha tidningar spridda från landets olika regioner, exempelvis från en lokal Katalansk tidning för att få en bredare översikt. Å andra sidan finns risk även med det då lokala tidningar, speciellt från Katalonien, kan ha en tendens att drastiskt vinkla materialet till regionens fördel. En annan anledning till att vi inte inkluderat någon lokal katalansk tidning beror på att vi redan har en balanserad variation av ideologiskt förankrade tidningar. De artiklarna vi har hittat lyfter upp både Kataloniens och Spaniens ändamål jämlikt, vilket gör att ytterligare en konfigurering av källor blir överflödiga. Utöver detta har vi under läsningen även haft i åtanke att journalister kan ha egna preferenser och agendor och således väljer ut den information de är ute efter. Även om de primära material vi tagit från tidningsartiklarna är

uttalanden och referenser till forskare och politiker kan även den informationen vara filtrerad för redaktionens fördel.

Trots att teorierna ur den vala litteraturen är väl inrättade och tagna från framstående forskare är det än dock teorier som grundas i författarnas egna värderingar och forskningsarbeten. Dessa är kanske inte är generaliserbara och användbara på andra områden än just vår uppsats och frågeställning gällande Spanien. Vår hypotes grundas ur dessa teorier vilken kanske sett helt annorlunda ut utifrån andra teorier och därmed givit oss en annan slutsats.

4.0 Teori

Författare till boken *“Patterns of democracy, Government Forms and Performance in Thirty-Six Countries”*, Arend Lijphart, studerar två olika typer av demokrati. Dessa är konsensusdemokrati och majoritetsdemokrati. Han analyserar trettiosex olika demokratiska stater utifrån dessa två demokratiska modeller. Majoritetsmodellen kännetecknas av konkurrens, exklusion och maktkoncentration medan konsensusmodellen kännetecknas av inklusion, kompromiss och maktindelning. Författaren själv förespråkar maktindelning och därmed konsensusdemokrati framför maktcentralisering för att uppnå ett mer stabilt samhälle, både ekonomiskt och demokratiskt. I boken redogörs tio kriterier som skall vara uppfyllda för att ett land skall vara en konsensusdemokrati. Punkterna behandlar allt från valsystem till domstolar. Det relevanta för vår undersökning är punkt sex som lyder: *“Federal and decentralized government”*. Det vill säga att federalism är ett kriterium för att en stat skall kunna vara en konsensusdemokrati (Lijphart, 2012, 175-176).

Arend Lijphart prövar även vilka effekter demokratiskt institutionellt arrangemang har på makroekonomiska prestationer för en stat. Hans resultat påvisar att statskicket inte har någon signifikant betydelse för staters ekonomiska tillväxt, men att konsensusdemokrati däremot tenderar att hålla inflationen nere. Samtidigt tenderar stater med konsensusdemokrati även att ha lägre arbetslöshet och mindre strejkbenägen befolkning. Generellt sett visar konsensusdemokratier upp bättre makroekonomiska resultat än vad exempelvis majoritetsdemokratier gör (Lijphart, 1999: 267-72). Arend Lijphart diskuterar vidare former av federalism och en utveckling av konsensusdemokrati. Istället för majoritetsstyre som ofta innebär just en centraliserad enhetsstat innebär konsensusmodellen i sin tur istället raka motsatsen. Det vill säga decentralisering som inte enbart innebär garanterad uppdelning av makten mellan central och regional styrning utan även i praktiken stark regional styrning som

delar upp makten och fördelar den över nationell och regional nivå. Detta möjliggör en proportionell uppdelning av makten på båda nivåerna. Lijphart menar på att konsensusdemokratier enbart kan etableras i federala stater då grunden till konsensus är decentraliseringen. En viktig aspekt av konsensusdemokratier som skiljer sig i någon mån från extremt decentraliserade federala stater är vikten av samarbete mellan regionerna. Trots autonoma regioner med självstyre handlar konsensusdemokrati om ett samförstånd och en kollaboration mellan regionerna (Lijphart, 2012:175).

I *“A New look at federalism: The import of institutions”* redogör Nancy Bermeo för de positiva effekter federalism har i länder som är präglade av tvister mellan regionerna och regeringen. Bermeo bygger större delen av sin tes på Ted Robert Gurr’s *“Minorities at risk data”*, där 112 territoriellt koncentrerade minoriteter fyllde kriterierna. Av dessa fanns 46 stycken i federala stater och 66 i enhetsstater (Bermeo, 2002: 99). Trenden som MAR-data (Minorities At Risk) visar är en märkbar korrelation mellan minskad diskriminering och hög grad av regional policyskapande. När diskriminering sjunker hos regionerna så sjunker också missnöjet. MAR-data redovisar detta hos politiska, ekonomiska och kulturella reformer. Bermeo reflekterar vidare över alternativa anledningar till en minskning av missnöjet. Det kan bero på att en stabilitet som man finner hos en federal regering är mer tillmötesgående för territoriella minoriteter. Stabilitet definieras genom statskicketets livslängd (Bermeo, 2002:100).

En vidare biprodukt av federalism som kan vara den riktiga förklaringen till minskat missnöje är enligt Bermeo, ett ökat välstånd. En jämförelse mellan federal- och enhetsstaters BNP (bruttonationalprodukt), visar att federala stater har det bättre ekonomiskt. Däremot sker en försämring av att tillfredsställa befolkningen under ett visst BNP och då lutar det åt enhetsstaters fördel (under 6000\$ BNP per capita). Realistiskt sätt är det inte möjligt att federala institutioner ger identiska resultat. Bermeo hävdar att federalism påverkas starkt av konsensus- och majoritetsmodellen, som kan ha varierande effekter (Bermeo, 2002:101).

I vår undersökning utgår vi från tesen att federalism kan minska konfliktlinjerna i ett land, med fokus främst på att studera hur det kan motverka ekonomiska problem baserat på bland andra Lijphart och Bermeos teorier. Vi vill studera Spanien, som till viss del uppfyller kriterier för federalism, men som inte är en uttalad federal stat utan en enhetsstat.

4.1 Är Spanien en federation?

Lijphart menar att Spanien är ett svårdefinierat land att placera i ett fack av antingen federalism, enhetsstat eller semifederation. Landet har gett autonomi till Katalonien, Baskien och Galizien och i efterhand även andra regioner. Men graden av autonomi varierar mellan regionerna och är en av anledningarna till att Spanien är svårdefinierat om det är en enhetsstat, federation eller ens bör klassas som semifederation. Ordet federalism återfinns inte i Spaniens konstitution vilket enligt Elazars tes “first test of the existens of federalism” bör vara nedskrivet eller nämnt något om i konstitutionen för att landet ska klassas som en federation. En annan viktig aspekt som avgör om länder bör klassas som federala stater eller inte, är om de själva uttalar sig vara en federal stat. Något Spanien i det här fallet inte gör. På grund av detta hamnar därför Spanien mitt emellan kategorierna enhetsstat och federation, en variant av semifederalism enligt Lijphart. Landet fyller vissa kriterier för att vara en federalstat dock inte alla och kan därför inte räknas som en fullfjädrad federation (Lijphart, 2012:181).

4.2 Hypotes

Med författarnas teorier i bagaget har vi en hypotes var vi menar på att federalism kan vara en eventuell väg att gå för en demokratisk enhetsstat i behov att minska ekonomiska problem och inhemska konfliktlinjer. Vår hypotes bekräftas om vi genom våra analysenheter påträffar samband mellan federalism och minskade konfliktlinjer i landet.

4.3 Kontemporära hypoteser

I Spanien har man såklart redan övervägt och synat federalism som en lösning på den inhemska problematiken. María Eugenia Rodriguez Palop, magisterexamen i “filosofia del derecho” Carlos III universitet Madrid, menar att om Spanien ska bli en autentisk federation, måste den ha en senat som tar rollen som en riktig territoriell kammare. Endast en femtedel av medlemmarna i högsta kammaren (58 av 266) har valts av de autonoma parlamenten. Autonomilagarna är “organiska” lagar, som har tillämpats av legislaturen (Cortes Generales), alltså står de inte skrivna i konstitutionen eller godkända av regionerna, vilket också skiljer sig från en sann federation. Utöver ändringen av konstitutionen så är det “oundvikligt att skattepolitiken modifierades rejält” för beskattningen och finansieringen av Spaniens regioner. Även domstolens roll måste framhävas (ABC, Llona, 2012).

Luis Gordillo, professor i konstitutionella rättigheter på universitetet "de Deusto", bekräftar att när en stat har förklarats som en federation är enigheten "oåterkallelig". Exempel på detta är inbördeskriget i USA, där sydstaterna förklarade sig själva som "konfederationer" och valde att hoppa av unionen. Visserligen var ett militärt agerande inte det optimala, men likväl rättfärdigat. I den federala modellen så är den samlade nationen suverän och har auktoriteten att inkludera eller exkludera regioner, inte regionerna själva (ABC, Llona, 2012).

Gordillo menar slutligen att federalism har positiva effekter som till exempel ökad transparens, samt ett klargörande av ansvar och uppgifter hos varje part. Det skulle även innebära att vissa institutioner och förvaltningar kan undvika överflödigt bemanning vad gäller nationell och regional administration. Gordillo nämner som exempel Tysklands *federal loyalty principle* som innebär att endast en funktionär arbetar för flera administrationer. Problemet som Spanien har nu, enligt Gordillo, är en saknad av tillit mellan regionen och centralstaten, vilket gör att en övergång inte är möjlig (ABC, Llona, 2012).

5.0 Empiri

5.1 Bakgrund till Spanien och rådande konfliktlinjer

I skarp kontrast till det centraliserade systemet under Francisco Franco styre under 1939-1975 har Spanien, framförallt under ledningen av socialisterna, genomdrivit en decentralisering som medfört ökade befogenheter för de autonoma regionerna. Längst har denna process gått i Baskien och Katalonien. Katalanska separatister motsätter sig att Katalonien, en av Spaniens rikaste regioner, skall understödja de fattiga i söder. De flesta katalanska nationalisterna är dock nöjda med att "försvara Katalonien inom ramen för den spanska staten" (Sveriges Radio, 2013).

Bild 1 – Det markerade området utgör Katalonien-

(Bild hämtad från wikipedia.com rubrik "Comunidad autónoma").

Spanien präglas av stor kulturell mångfald och har sjutton autonoma regioner där var och en av dessa själva ansvarar för en del av skatterna (Landguiden, Extremadura, 2013).

Alla regionerna har egna myndigheter som är direktvalda. Detta gör Spanien till ett land där makten är decentraliserad och med asymmetriskt uppdelade befogenheter (Federal Union, 2011). Parlamentet i Spanien består av två kammare, kongressen och senaten (Europeiska unionen, 2014).

Traditionellt och historiskt sätt har Spanien varit ett centraliserat samhälle stärkt av den franska centralismen som präglats av Napoleon under 1800-talet, dock med tydliga skillnader när det kommer till kultur och historia. De autonoma regionerna får då och då sina rättigheter utvidgade och gör anspråk på ytterligare kompetenser med de tre så kallade historiska regionerna, Katalonien, Galizien och Baskien i fören. Dessa har starka kulturella och historiska identiteter och är de enda regionerna som har rätt att kalla sig nationaliteter (Karlson - Nergelius, 2007:307).

Landet har de senaste 100 åren gått från diktatur till demokrati och från ett fattigt jordbruksland till en industrination med utpräglad turism. Fram till 1970-talet styrdes Spanien av diktatorn Fransisco Franco men demokratiserades senare med hjälp av att Juan Carlos I kom till makten som kung. Konstitutionen rekonstruerades efter Francos tid och har kritiserats för att vara svag och otydlig. Trots detta är det denna konstitution som lagt grunden för

Spaniens demokratisering (Gallagher m.fl. 2011:91). Landet är en monarki med ett parlament bestående av två kammare. Det finns tre officiella språk vid sidan av spanska, vilka härstammar från Katalonien, Baskien och Galicien (Europeiska unionen, 2012).

Decentraliseringen i Spanien har länge varit en omtalad konfliktladdad maktfråga som fick fart under den föregående regeringen under Zapatero. Spanien liknar i många avseenden en federation, dock känner många en rädsla för att den centralistiska traditionen går förlorad i och med de federala tendenserna och den decentraliserade strukturen. En generell konflikt har legat kring de övriga regionernas gradvisa ökning av kompetensområden. Centralmakten har velat inskränka de tre nämnda ledande regionernas makt, för att ge landet en mer symmetrisk fördelning och för att bevara det centrala styret. Detta är naturligtvis inte något nationaliteterna förespråkar (Karlson - Nergelius, 2007:308-10).

Med Katalonien som primärt undersökningsområde handlar konflikterna främst om delade åsikter och asymmetri kring ekonomiska frågor. Missnöjet handlar således till stor del om att befolkningen i Katalonien anser att deras skattepengar går till de mindre rika regionerna. De anser sig vara försörjande av de fattigare regionerna. Detta är bland annat anledning till varför Katalonien förespråkar maktuppdelning i form av utökat självstyre för respektive region (Sveriges Radio, 2013). Missnöjet har till och med lett till en önskan om en självständig region, vilken de förlorade år 1714 (Sveriges radio, 2013). President för Katalonien, Artur Mas, lovade i september 2013 på grund av detta en folkomröstning i självständighetsfrågan vilket landets premiärminister Mariano Rajoy ogiltigförklarade i enlighet med konstitutionens artikel om odelbarhet (Sveriges radio, 2013).

5.2 Stöd för federalism i Spanien

Alfredo Pérez Rubalcaba, ledare för Partido Socialista Obrero Español (PSOE), Spaniens socialistiska parti, ser en federal reform av konstitutionen som en lösning till konflikten mellan Spanien och Katalonien. Rubalcaba försöker i dagsläget övertyga så många politiska parter som möjligt. Regeringen och presidenten har ingen avsikt att gå med på denna ändring och har sagt att Katalonien har fått en "oöverträffad grad av självstyre tack vare den Spanska konstitutionen" i spansk historia (ABC, Mora, 2014).

När en debatt hölls i kongressen den 8 april 2014 om utredningen av Katalonien fick Rubalcaba inte det gehör han hade önskat. Alfonso Alonso, talesperson för Spaniens

konservativa och kristdemokratiska parti Partido Popular (PP), slog ner en idé med uttalandet *“konstitutionen kan inte ändras endast för att tillfredsställa en frustrerad nationalism”*. Alfred Bosch, politiker för Kataloniens Esquerra Republicana de Catalunya (Kataloniens självständighetsparti) uttalade sig bryskt: *“jag har inte sett massmanifestationer på Barcelonas gator som ber om en federal modell”* (ABC, Mora, 2014).

Kort tid efter att debatten i kongressen ägde rum träffades generalsekreteraren Josep Antoni Duran, president för den nationalistiska katalanska koalitionen “Convergència i Unió”. *“Duran som tidigare tvekat om reformen, har nu kommit fram till att det är den enda lösningen”*; försäkrar Rubalcaba. Han har för avsikt att ta reformen vidare till undre kammaren, åtminstone för att fortsätta dialogen (ABC, Mora, 2014).

PSOE fyller kravet för att ta första steget i denna process: 70 mandat, en femtedel av alla mandat. PP som har absolut majoritet kan avslå förslaget men också skapandet av den. Rafael Hernando, assisterande talesperson för PP, kallade socialisternas initiativ för *“oaktsamt”* samt att det hade varit *“förståndigt av dem”* att kommunicera mer med de andra partierna och speciellt med PP (ABC, Mora, 2014).

Francesc Homs, talesperson för Kataloniens regionala regering, har sagt att katalanska parlamentet har kommit överens om att *“flera olika partier formulerar ett förslag”* om hur deras relation till Spanien bör vara, men underströk att de saknar stöd från PP. Däremot tycker inte alla partierna att en federal modell skulle vara optimal. Spaniens miljöpolitiska parti, Iniciativa per Catalunya Verds (ICV), kallar förslaget för *“ytligt”* samtidigt som vänsterpartiet, Esquerra Republicana de Catalunya (ERC), kallar det för *“omöjligt”* och *“abstrakt”* (ABC, Mora, 2014).

Rubalcaba har för avsikt att föra en dialog mellan parterna och övertyga presidenten Rajoy, så att det som hände i februari år 2014 inte upprepas, då PP avsåg skapandet av en kommitté som skulle tjäna för att analysera territoriell politik (ABC, Mora, 2014).

Den spanska regeringen har uttryckt sin tolkning av konstitutionen som att den nationella suveräniteten utgår från alla spanjorer. Tidningen, med hjälp av företaget Sigma Dos, gjorde en undersökning på vad det spanska folket skulle rösta på i ett antal frågor om ett hypotetiskt val om Katalonien. De fick också svara på om vem de tycker ska avgöra separationen; Katalonien eller hela Spanien. 79 procent av de tillfrågade tyckte att hela Spanien borde rösta

om en eventuell separation, vilket tyder på en generell preferens av centralmakten. På frågan *“Vill ni att Katalonien blir en stat?”* till vilket 77,8 procent röstade nej. Följdfrågan, om man hade svarat ja var *“Vill ni att Katalonien blir en självständig stat”* till vilket majoriteten röstade ja (El Mundo, Sastre, 2014).

Minister Jose Manuel Garcia Margallo påstod i “El mundo” att ett självständigt Katalonien skulle bli fattigare. Ramon Tremosa, kandidat för Europa parlamentet från CiU, menade motsatsen, att en stat som kan kontrollera sina skatter och sin infrastruktur kan förbättra politiskt agerande mot arbetslöshet. Tremosa beskriver den spanska staten som *“dåligt formad”* eftersom den styrs centralt. *“Spanien behöver djupgående reformer av sitt förvaltnings system”* vilket skapar fördelar för flera territorier om *“centralstaten avvecklas”*, menar Tremosa (El Mundo, González, 2014).

5.3 Ekonomi

Förslaget på den finansiella reformen för autonoma regioner i år, som släpptes av Mariano Rajoy, fick ingen varm mottagning av Katalonien. Som en av sjutton regioner, ber nu Katalonien om mer pengar från statskassan. Regionen har en betydelsefull roll vad gäller befolkning och BNP. Artur Mas administration har i samband med den kommande budgeten undersökt den finansiella modellen för autonomier mellan 2009 och 2012. Katalonien ligger på tredje plats av regioner med mest skatteintäkter, men ligger på tionde för inkommande resurser per capita efter ekonomiskt stöd. Utvecklingen av den nuvarande finansiella modellen är också negativ om man jämför med 2009 och 2012. Centrala regeringens resurser har ökat med 7 procent, regionerna fick en ökning på 2 procent. Modellen är resultat av ett samarbete mellan Madrid och Extremadura, under PPs regi. Rajoy är skeptisk till dessa uträkningar från Kataloniens administration. Vicepresidenten Soraya Saenz de Santamaria säger: *“Det är logiskt att varje region ser efter sina egna intressen, men regeringen är tvungen att kombinera alla dessa intressen eftersom bakom dessa är statens finansiering av välfärd för alla medborgare.”* (El Pais, Pellicer - Rincón, 2014).

Som gensvar på Kataloniens klagomål tillsatte regeringen en ekonomisk expert, Àngel de la Fuente, för att studera finansieringsmodellen. Resultatet visade att balansen mellan vad regionen betalar ut och tar emot i Katalonien är jämlikt med andra välställda regioner i andra

federala stater². Madrids region som också lider av ett underskott sitter i samma situation. En generalisering av finansieringsmodellen i federala stater är att alla rika regioner bidrar med mer och tar emot mindre. De la Fuentes studie visar att detta uppstår i flera federala stater som Baviera, Lombardía, New Jersey, New York, Ontario och sydöstra England. Studien kommer från IEE (Instituto de Estudios Económicos), vilket är ett institut för ekonomiska studier. El País beskriver organisationen som liberalt förankrad och nära till sin arbetsgivare. De la Fuente svarade på frågan om detta underskott som Katalonien har är högt eller inte med: ”De regioner som är jämförbara med Katalonien i inkomst är inte bättre finansierade” och hänvisade till exempel i Tyskland. Guillem Lopez Casanovas, en av de ekonomiansvariga för Katalanska regeringen avfärdade studien och det aktuella finansiella systemet eftersom dessa inte tar hänsyn till *relativa priser*. Med det menas att man kan köpa olika mycket för en euro eftersom priserna varierar och Katalonien är en av de dyraste regionerna (El País, González, 2014).

6.0 Diskussion

6.1 Framgångsrika federationer

I Europa finns det ett antal uttalade federationer, Tyskland, Belgien, Österrike och Schweiz. Dessa federationer har uppstått genom två möjliga vägar. Antingen genom att oberoende stater, regioner eller länder går ihop, integration, som till exempel Schweiz. Alternativt att en tidigare unitarisk struktur delas upp som till exempel fallet i Belgien och Tyskland (Karlsson - Nergelius, 2007:242).

Tack vare Ted Robert Gurr's MAR-data har vi en kvantitativ undersökning med ett resultat som lämpar sig för generalisering av federala staters effekter. Generalisering är positiv, och endast i specifika fall har federalism misslyckats; så kallade “forced together federalism”. Dessa fall karaktäriseras av brist på demokrati, genom ett regerande, odemokratiskt parti eller en diktatur (Bermeo, 2002: 108).

Grundarbetet för en kvantitativ jämförelse har redan gjorts. Därför vill vi istället titta närmare på detaljerna kring ett federalt land för att få ytterligare förståelse kring hur en eventuell övergång av statskicket i Spanien kan förbättra situationen. Vi belyser Europas äldsta

² Detta ska inte tolkas som ett erkännande av Spanien som en federal stat, enbart att de är jämförelsevis lika med dessa.

federala stat Schweiz vars syfte från början med förenandet av regionerna Uri, Unterwalden och Schwyz år 1291 var att tillsammans bekämpa fiender utifrån (Karlsson - Nergelius, 2007:257). Senare in på 1700-talet gick allt fler regioner med i sammanslutningen vilket till slut resulterade i att Schweiz bestod utav fem regioner och åtta städer. Genom att dela upp makten mellan stora och små enheter med målet att ge de små enheterna så stor rätt till självbestämmande som möjligt har Schweiz ett tillfredsställande system där folket upplever ett mycket demokratiskt samhälle (Karlsson - Nergelius, 2007:258).

Den federala konstitutionen i Schweiz antogs år 1848 men den nya uppdaterade konstitutionen som gäller även idag är från 1999 (Nationalencyklopedin 2014). Besluten som tas i Schweiz är decentraliserade från central till regional nivå och centralmakten är mycket svag jämfört med delstaterna, de tjugosex kantonerna. Detta också på grund av direktdemokrati och den makt medborgarna har genom folkomröstningar där de kan rösta om regeringsbeslut (Landguiden, politiskt system, 2010).

Tyskland är ytterligare exempel på en av världens rikaste federationer med låg inflation och stabil valuta (Landguiden, ekonomi, 2013). År 1990 anslöt sig Östtyskland till den Västtyska författningen och Tyskland blev ännu en gång en stat. Det har skett ytterligare förändringar sedan 1990, bland annat tillägg i författningen år 2006 då maktfördelningen mellan stat och regional nivå förändrades. Tyskland består av sexton delstater varav alla är representerade i Förbundsrådet. Tilläggen i författningen gav dessa delstater större autonomi när det gäller exempelvis skolpolitiken och miljöskyddet. Bremen, Hamburg och Berlin är Tysklands så kallade stadsstater. Detta innebär egna regeringar, parlament och författningar och därmed en högre grad av självstyre i förhållande till resterande delstater. Det federala systemet i Tyskland bidrar med en federal författningsdomstol belägen i Karlsruhe. Därtill finns även en författningsdomstol i varje delstat. Dessa domstolar kan låta nystiftade lagar prövas om de strider mot grundlagen och ansvarar för uppkomna konflikter mellan delstaterna och centralmakten även konflikter som rör de olika författningsorganen (Landguiden, politiskt system, 2012).

6.2 EU - en variant av federalism

Diskussionen kring om Europeiska Unionen (EU) är en variant av federalism eller inte är även den en intressant debatt att undersöka. En del hävdar att EU är en form av federalism med 28 medlemsstater där var land är självständigt precis som i en federation där var region

eller liknande är självständiga. Europeiska kommissionen arbetar därför aktivt för att främja sammanhållningen mellan EUs medlemsstater. Europeiska Kommissionen lade således 2007 fram operativa program för regionerna i EU i syfte att främja ekonomisk-, social- och territoriell sammanhållning. Programmen sträcker sig över en sexårsperiod, från 2007 till 2013. Ett av de främsta målen för programmen var att öka regionernas ekonomiska tillväxt så att BNP per capita ligger i likhet med de mer utvecklade regionerna i EU i syfte att uppnå konvergens med det europeiska genomsnittet (Europeiska Kommissionen, Development programmes, 2013).

På grund av Spaniens separerade och mer eller mindre utvecklade regioner är en viktig del av att främja ekonomisk tillväxt att utveckla och bredda utbildningsmöjligheterna. Utbildad befolkning kan leda till både snabbare kunskapsspridande och ett mer utvecklat innovationstänk vilket är ett sätt att öka den ekonomiska tillväxten. Enligt femte rapporten om ekonomisk, social och territoriell sammanhållning skulle en allt mer högutbildad befolkning kunna bidra till att öka tillväxten av BNP per capita med 0,6 procentenheter per år (Europeiska Unionen, Investera i Europas framtid, 2007:43-44).

Kommissionens program skulle därför kunna leda till att var region i Spanien får stöd för sina specifika behov. Den ekonomiska klyftan mellan regionerna skulle eventuellt kunna reduceras med hjälp av kommissionens program på grund av att regionerna får ekonomiskt stöd i förhållande till dess storlek och behov. Men även genom att öka utbildningsmöjligheterna som kan bidra till ekonomisk tillväxt. Genom att öka möjligheterna till utbildning menar kommissionen att detta skulle kunna bidra till ökad ekonomisk tillväxt. Detta i sin tur kan leda till att var region blir mer självförsörjande och således mindre beroende av varandra. Ett tänkbart positivt scenario i Spanien, främst för att minska klyftorna mellan de fattigare regionerna och den rika regionen Katalonien. Europeiska kommissionens program är därför en möjlig lösning på spänningarna regionerna emellan. En kombination av Kommissionens program för respektive region samt en övergång till federalism är ett tänkbart framtida lyckosamt scenario.

7.0 Slutdiskussion

Frågan huruvida Spanien bör övergå till en federation eller inte är kontroversiell och problematisk att besvara efter vår relativt smala studie på ämnet. Vi har försökt lyfta teorier

som talar för federalism samt spanska politikernas för- och motargument. Den valda litteraturen, artiklarna och nyhetsskrifterna ligger nu till grund för vår analys och materialet vi funnit anser vi är en god och tillräcklig förutsättning för vår diskussion.

I vår första ansats kan vi konstatera att diskussionen kring Spaniens situation långt ifrån är färdigdiskuterad och utan någon klar lösning. Följaktligen kommer förmodligen problematiken att vara aktuell många år framöver. Politikerna är långt ifrån överens. Både ja- och nejsägares åsikter är relevanta med väl grundade argument vilket gör det problematiskt att finna "rätt" lösning på Spaniens inbördes separerade åsikter vad gäller självständiga regioner.

Hur kan federalism motverka konfliktlinjer och är det en möjlig väg att gå för Spanien? Ser vi till Lijpharts utläggning av fördelarna med federation finner vi att en federal stat har många positiva effekter. Lijphart förespråkar maktindelning framför maktcentrering och som ett led av detta förespråkar han även konsensusdemokrati. Ett tydligt uppdelat samhälle med regional självstyrning men samtidigt med samförstånd och samarbete regionerna emellan. Enligt Lijpharts tabell *Degrees of federalism and decentralization in thirty-six democracies 1945-2010* finner vi Spanien på en skala vid nummer 3, mitt emellan federal stat och enhetsstat. Landet ligger därmed som nämnt tidigare, enligt Lijphart redan på en viss grad av federalism, det han kallar semifederalism. Med andra ord uppfyller Spanien idag kriterier för att klassas som en federal stat, men än dock inte tillräckliga för att offentligt uttalas som en federation. Det som talar för, är att landet redan idag har sjutton autonoma regioner med en viss självbestämmande styrning. Det som å andra sidan talar mot är att det i Spaniens författning inte står något om en federation, vilket enligt Lijphart är ett kriterium. Förslaget har redan presenterats i den politiska arenan, men har inte fått tillräckligt med stöd från fler partier och att göra några slags justeringar av konstitutionen går regeringen emot direkt. De menar att den nuvarande konstitutionen inte är något som kan förhandlas kring i samband med regionala dispyter.

Fördelarna med en federation enligt Lijphart är att konsensusmodellen är tillämplig. Han konstaterar att konsensusdemokratier generellt sett påvisar bättre makroekonomiska resultat så som lägre andel strejkbenägen befolkning och tendenser till att hålla inflationen nere. Då Spaniens problematik kretsar kring ekonomiska faktorer som arbetslöshet, stora statsskulder och hög inflation är Lijpharts teori om konsensusdemokrati värd att ha i åtanke och ett argument för en övergång.

Vidare påvisar Europeiska kommissionens rapport om ekonomisk, social och territoriell sammanhållning att satsningarna på bland annat utbildad befolkning och minskad arbetslöshet leder till att BNP per capita ökar med 0,6 procentenheter per år. Samtidigt som de även arbetar aktivt för att främja den territoriella sammanhållningen inom landet. Utgår vi från att Europeiska Unionen fungerar och agerar som en form av en federation är en eventuell övergång till federalism för Spanien inte lika aktuell. Då kommissionen i dagsläget hjälper till att främja både ekonomisk, social och territoriell sammanhållning är redan en aktiv åtgärd för att lösa en del av landets problematik i fokus. Från perspektivet att Europeiska Unionen är en form av federation kan eventuellt Spaniens medlemskap i Europeiska Unionen vara en tillräcklig åtgärd av problematiken och genom detta vara en del av ett större sammanhang. Till följd av Europeiska kommissionens enorma satsningar på Spanien och de mindre utvecklade regionerna ser vi att konvergens mellan regionerna är uppnåeligt och den ekonomiska klyftan skulle kunna reduceras. Detta i sin tur kan leda till att varje region blir mer självförsörjande och således mindre beroende av varandra. Å andra sidan kan vi konstatera att det finns många fördelar med att vara en federation eller som i EUs fall vara en form av federalism. Således kan vetskapen av fördelarna med en federation vara ett första argument för Spanien att själva bilda en egen federation av landets statsklick. Istället för att “nöja” sig med att enbart vara en del av ett större sammanhang, som EU.

Den ekonomiska krisen förändrade landets situation drastiskt, vilket ledde till att varje region ser till sitt eget bästa och endast prioriterar återupprättandet av sin egen stabilitet. Blickarna är vända åt centralmakten som sköter distributionen av statskassan. Katalonien är en av regionerna som betalar mest skatt, och de förväntar sig också lika mycket stöd tillbaka från övriga regioner samt staten. Men verkligheten är den att Katalonien inte prioriteras särskilt högt av centralmakten. Detta skapar naturligtvis stor frustration, eftersom det krävs mer resurser än vad de för tillfället får för att stabilisera finanserna. Centralmakten arbetar för att alla regioner ska komma tillbaka på fötterna, en skyldighet som kräver en stor grad omfördelning av resurser. Regionerna har av olika anledningar inte samma förutsättningar att försörja sig själva och vissa kräver därför mer subventioner än andra. De regioner som är självförsörjande delar uppfattningen om att de särbehandlas av centralmakten. Staten svarade med att den aktuella finanseringsmodellen inte är jämförelsevis mer orättvis än den i andra federala länder. Detta argument får inte Katalanerna att känna sig mindre diskriminerade, eftersom obalansen likväl består. Ted Robert Gurrs kvantitativa undersökning “Minorities at

risk data” pekar på att när regionerna får sköta policyskapande på egen hand, minskar spänningen mellan centralmakten och regionen. När centralmakten ges färre tillfällen att fatta beslut som inte går i linje med regionernas behov, minskar även risken för att regionen ska känna sig diskriminerade.

Den ekonomiska konflikten är separatisternas främsta argument för att skilja sig från Spanien, med målet att regionerna fritt kan förvalta sina egna resurser. Regionernas befogenheter att kunna kontrollera skatter och infrastruktur ger mer utrymme att skapa anpassade lösningar för bland annat arbetslösheten. Regional makt, enligt den federala modellen, innebär mindre konkurrens om beslutsfattande och en mer harmonisk relation mellan region och nation. Förvisso har centralmakten successivt genom åren givit bland annat Katalonien mer självbestämmande, till och med mer än andra regioner. Längre än så är dock inte presidenten och regeringen villiga att gå. Majoriteten av Spaniens befolkning känner inte heller någon sympati för Katalonien och föredrar centralmaktens starka närvaro. Motståndet är alltså starkt för att separatisterna ska få sin vilja fram, men vårt arbete handlar inte om sannolikheten av att statsskicket ändras, utan om konflikterna hypotetiskt sätt kan lösas genom ett byte till federalism. Bermeos teori stöds av empiri som är förankrad i historisk utveckling. Som historien demonstrerar så har federalism minskat politiska och ekonomiska oenigheter. Det kan således vara till Kataloniens fördel att byta till federalism för att erhålla mer auktoritet, men då måste de ge upp strävan om separation. Gordillo, professor i konstitutionella rättigheter, menar att när en stat har förklarats som en federal stat så är enigheten “oåterkallelig”. Detta skulle alltså inte förbättra Katalonien eller någon annan regions utsikt om att bli självständig. Däremot är Gordillos påstående inte särskilt ödmjukt. Den avgörande faktorn för den federala statens enighet är huruvida flexibel eller rigid denna hypotetiska konstitution blir. Ett federalt statsskick skulle i slutändan minimera centralmaktens roll, men samtidigt förverkliga en av dess prioriteringar; enigheten.

För att fatta beslut och dra slutsatser av positiva så väl som negativa åtgärder i ett land krävs många gånger att man tittar på liknande situationer och fall i andra länder. Det handlar om att bilda sig en uppfattning av effekterna som kommer i och med en förändring av ett lands författning och statsskick. Vi tyckte att det kändes nödvändigt att studera andra framgångsrika federala stater för att kunna uppnå det resultat av denna uppsats som vi ville och tillämpade därför så kallade skuggfall. Detta har givit oss djupare förståelse av Spaniens situation och hur olika federationer kan se ut.

Vi studerade federationen Schweiz som räknas som ett av världens rikaste länder mätt i BNP. Landet har en låg inflation och en hög levnadsstandard (Landguiden, Ekonomi, 2012). Tack vare den federala struktur som råder i Schweiz besitter den regionala nivån stor makt när det gäller beslutsfattande vilket skulle kunna vara en bidragande faktor till att det är ett demokratiskt välfungerande land. Genom att makten är fördelad på detta sätt ges en möjlighet till de regionala områdena i landet att göra sig hörda och lyckas få sina intressen tillgodosedda. Den federala modellen i Schweiz har hjälpt landet att bevara en sammanhållning mellan religiösa och språkliga grupper och även sammanbundet den geografiska splittringen i landet. Federalismen har också bidragit till landets politiska stabilitet. Dock anses politiken vara något trögflytande vilket förlänger den beslutsfattande processen (Landguiden, Politiskt system, 2012). Detta i sig skulle kunna vara en negativ följd av det federala systemet. Spanien har kanske i detta avseende en snabbare och enklare process då det inte behöver gå genom lika många led innan beslut kan tas, men har istället brister när det kommer till att tillgodose de regionala områdenas behov.

Det andra skuggfallet vi nämner i vår uppsats är Tyskland. De tillägg som gjorts i landets nuvarande författning har bidragit till en större grad av självstyre för de enskilda delstaterna. Detta har i sin tur fört med sig ett större inflytande när det gäller exempelvis miljöskyddet och skolpolitiken. Det tyska samhällets federala struktur innefattar regionala författningsdomstolar i varje enskild delstat. Dessa författningsdomstolar hjälper landet att lösa konflikter mellan delstaterna och centralmakten vilket ger landet en trygghet när det kommer till maktbalans och maktfördelning. Nystiftade lagar kan också komma att prövas i dessa domstolar för att undvika att de strider mot grundlagen.

Då Tysklands regionala författningsdomstolar hjälper landet att lösa konflikter mellan delstaterna och centralmakten ser vi hur detta system är framgångsrikt för länder med regionala motsättningar. Således även ett starkt argument som eventuell lösning på Spaniens problematik. I linje med Lijpharts förespråkande av maktfördelning är Tysklands statsskick och struktur en förebild för Spaniens regionala konflikter.

8.0 Slutsats

Vårt mål var att tillämpa kursens innehåll i ett intresseväckande fall och vi anser att det var en framgång. Det empiriska materialet, som både har övergripande och fördjupande kvalitéer,

gav oss vår slutligen optimistiska syn på federalism som en lösning till de aktuella konfliktlinjerna i Spanien. Än dock, så är vi medvetna om att alla våra delar är värda ytterligare fördjupningar. Den politiska situationen och processen i Spanien är en egen uppsats i sig själv, likaså de exemplifierade skuggfallen. Vi har rört oss inom de begränsningar som vi har fått, men har ändå samlat en stor variation av empiri. Det är vår ödmjukaste åsikt att denna uppsats kan bidra med ett generellt svar på en tänkbar lösning till det territoriella missnöjet i Spanien. Ämnet vi har studerat skulle kunna generera en mer djupgående analys eftersom det är oerhört aktuellt och innefattar stora mängder empiri. De la Fuentes studie om finanseringsmodellen i federala stater väcker också nya frågor. Vilka länder har idag en obalans i beskattning och finansiellt stöd bland sina regioner och vad är skillnaden hos de länder som inte har det? Hur påverkar det relationen mellan regionen och centralmakten? Detta har väckt vår nyfikenhet.

Vi visar tydligt genom vår undersökning “**hur** en federalstat kan minska konfliktlinjer...” genom de positiva effekterna som författarna Lijphart och Bermeo förespråkar. Under ett federalt statsskick får regionerna mer auktoritet för policyskapande och därmed större möjlighet att påverka beslut som tillgodoser just deras specifika behov, vilket vi antar skulle reducera den separatistiska rörelsen. Detta har dock också visats ge fler effekter som skulle kunna uppfattas negativt till exempel i Schweiz där federalismen varit anledning till en trögare beslutfattningsprocess. Detta gör det svårare att genomföra förändringar och skapa nya lagar.

Utifrån vår relativt smala studie av federalism finner vi inga givna svar eller slutsatser. Vi konstaterar dock en rad fördelar med en övergång till federalism som kan reducera problematiken i Spanien. På grund av läget i landet idag anser vi att en fortsatt forskning och fortsatta studier på ämnet så småningom kommer leda till fördelaktiga lösningar på problematiken.

9.0 Källförteckning

9.1 Primärmaterial

- ABC, Llona, Guillermo 2012-11-06, “*Qué cambiaría si España se convirtiese en un Estado federal*”, [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.abc.es/20121105/espana/abci-federalismo-espana-cambios-201211021409.html> Hämtdatum: 2014-05-05.
- ABC, Mora, Jaime G. 2014-04-21 “*Rubalcaba se queda solo en su reforma federal de la Constitución*” [Elektronisk]. Tillgänglig: http://www.abc.es/espana/20140419/abci-rubalcaba-constitucion-201404151211.html?utm_source=abc.es&utm_medium=modulo-sugerido&utm_content=noticia-AB&utm_campaign=outbrain=obinsite. Hämtdatum: 2014-05-05.
- BBC, James Robbins, 2014-02-21, “*Spain wants more than Basque Eta arms gesture*”. [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.bbc.com/news/world-europe-26291032>. Hämtdatum: 2014-04-27.
- El Mundo, González, Germán 2014-05-04, “*CiU presenta la consulta a Europa como un 'ejemplo' para resolver 'conflictos territoriales'*” [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.elmundo.es/cataluna/2014/05/04/5366275de2704e5a068b456d.html> Hämtdatum: 2014-04-10.
- El Mundo, Sastre, Dabuek G. 2014-04-21 “*El 79% cree que debe decidir toda España*” [Elektronisk]. Tillgänglig: http://www.elmundo.es/espana/2014/04/21/53542b8fca4741d46d8b4572.html?cid=MNOT23801&s_kw=el_79_cree_que_debe_decidir_toda_espana Hämtdatum: 2014-04-24.
- El País, González, J. Sérvulo 2014-05-01 “*El déficit fiscal de Cataluña es similar al de la regiones ricas de otros países*” [Elektronisk]. Tillgänglig: http://politica.elpais.com/politica/2014/04/30/actualidad/1398883031_988961.html Hämtdatum: 2014-05-05
- El País, Pellicer, Lluís -Rincón Reyes 2014-03-08, “*Andalucía y Cataluña agitan con sus agravios la batalla por la financiación*” [Elektronisk]. Tillgänglig: http://politica.elpais.com/politica/2014/03/07/actualidad/1394223875_558022.html.

Hämtdatum: 2014-05-05.

Europeiska unionen, 2012 “*Spanien*”, [Elektronisk]. Tillgänglig:

http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/spain/index_sv.htm Hämtdatum: 2014-04-15.

Europeiska Unionen, 2010, *Investera i Europas framtid; Femte rapporten om ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, 2010*. [Elektronisk]. Tillgänglig:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion4/pdf/4cr_en.pdf. Hämtdatum: 2014-04-21.

Federal union, 2011, “*Federalism and the future of Spain*”, [Elektronisk]. Tillgänglig:

<http://www.federalunion.org.uk/federalism-and-the-future-of-spain/>
Hämtdatum: 2014-04-15.

Landguiden, 2012, *Ekonomi*, [Elektronisk]. Tillgänglig:

<http://www.landguiden.se/Lander/Europa/Schweiz/Ekonomi> Hämtdatum: 2014-05-12.

Landguiden, 2012, *Schweiz, Politiskt system*, [Elektronisk]. Tillgänglig:

<http://www.landguiden.se/Lander/Europa/Schweiz/Politiskt-System>
Hämtdatum: 2014-05-12.

Landguiden, 2013, *Spanien/Ekonomi/Extremadura*. [Elektronisk]. Tillgänglig:

<http://www.landguiden.se/Lander/Europa/Spanien/Ekonomi>. Hämtdatum: 2014-04-23

Nationalencyklopedin, 2014, *Konflikt*. [Elektronisk]. Tillgänglig:

<http://www.ne.se/lang/konflikt> Hämtdatum: 2014-05-09.

Nationalencyklopedin, 2014, *Separatism*. [Elektronisk]. Tillgänglig:

<http://www.ne.se/lang/separatism> Hämtdatum: 2014-05-09

Sveriges radio, 2013, “*Manifestation för katalansk självständighet*”, [Elektronisk].

Tillgänglig:

<http://sverigesradio.se/sida/gruppsida.aspx?programid=3304&grupp=18750&artikel=5643296> Hämtdatum: 2014-04-04.

Sveriges radio, 2013, “*Bli det en folkomröstning i Katalonien?*”, [Elektronisk]. Tillgänglig:

<http://sverigesradio.se/sida/gruppsida.aspx?programid=3304&grupp=18750&artikel=5752807> Hämtdatum: 2014-04-04.

9.2 Sekundärmaterial

Bermeo, Nancy, 2002. “*A New Look at Federalism: The Import of Institutions.*” *Journal of Democracy* 13, 96–110.

- Degrees of federalism and decentralization in thirty-six democracies 1945-2010. Lijphart, Arend, 2012. *Patterns of Democracy. Government Forms and Performance in 36 countries*. 2nd ed. New Haven: Yale University Press. Tabell 10.1 s.178.
- Esaiasson, Peter – Giljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena, 2012. “*Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad.*” Stockholm, Norstedts juridik.
- Gallagher, Michael – Laver, Michael – Mair, Peter, 2011. “*Representative Government in Modern Europe*”. 5th ed. McGraw Hill.
- Karlson, Nils - Joakim Nergelius, 2007. “*Federalism på svenska*”. Uddevalla, Mediaprint AB.
- Lijphart, Arend, 2012. “*Patterns of Democracy. Government Forms and Performance in 36 countries*”. 2nd ed. New Haven: Yale University Press.
- Lijphart, Arend, 1999. “*Patterns of Democracy. Government Forms and Performance in 36 countries*”. 2nd ed. New Haven: Yale University Press.
- Riker, William, 1975. “*Federalism.*” I Greenstein, Fred och Nelson Polsby (red.), *Handbook of Political Science*, volym 5. Reading, MA: Addison-Wesley, 93–172.
- Wikipedia, 2014, ”Comunidad Autónoma”, [Elektronisk]. Tillgänglig: http://es.wikipedia.org/wiki/Comunidad_autónoma#mediaviewer/Archivo:Localización_de_Cataluña.svg Hämtdatum: 2014-04-11